IX kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Gospodarki i Rozwoju**
(nr 34)
z dnia 17 marca 2021 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Gospodarki i Rozwoju (nr 34)

17 marca 2021 r.

Komisja Gospodarki i Rozwoju, obradująca pod przewodnictwem posła **Krzysztofa Tchórzewskiego (PiS)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– rządowy dokument „Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2019 r. wraz z raportem o pomocy de minimis w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2019 r.” (druk nr 975).

W posiedzeniu udział wzięli: **Tomasz Chróstny** prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wraz z współpracownikiem, **Marek Woch** dyrektor generalny w Biurze Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Katarzyna Gadecka**, **Izabella Kulesza-Rozesłaniec**, **Ziemowit Uździcki** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Krzysztof Tchórzewski (PiS):

Szanowni państwo, rozpoczynamy posiedzenie Komisji Gospodarki i Rozwoju. Witam członków Komisji. Witam pana Tomasza Chróstnego, prezesa Urzędu Konkurencji i Konsumentów, pana Piotra Pełkę, dyrektora Departamentu Monitorowania Pomocy Publicznej, pana Marka Wocha, dyrektora generalnego w Biurze Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców oraz wszystkich gości, którzy zechcą uczestniczyć czy też obserwować przebieg naszego posiedzenia.

Informuję, że posiedzenie Komisji zostało zwołane przez panią marszałek Sejmu na podstawie art. 198j ust. 2 regulaminu Sejmu i będzie prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość. Jednocześnie informuję, że posłowie członkowie Komisji obecni na sali obrad Komisji głosują przy użyciu urządzenia do głosowania za pomocą legitymacji poselskiej. Wówczas nie logują się w systemie komunikacji elektronicznej i nie używają tabletów. Przypominam gościom, że aby zabrać głos, należy wcześniej aktywować mikrofon pastylką znajdującą się po lewej stronie mikrofonu.

Przystępujemy zatem do stwierdzenia kworum. Czy jesteśmy gotowi? Proszę posłów o naciśnięcie jakiegokolwiek przycisku w celu potwierdzenia obecności na posiedzeniu. Według informacji mogę powiedzieć, że jest kworum.

Informuję również, że zgłoszenia do zabrania głosu w dyskusji należy wysłać pod adres email: kgor@sejm.gov.pl lub poprzez czat w aplikacji Whereby.

Porządek dzisiejszego posiedzenia przewiduje rozpatrzenie rządowego dokumentu „Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2019 r. wraz z raportem o pomocy de minimis w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2019 r.” (druk nr 975).

Rozumiem, że raport, w imieniu prezesa Rady Ministrów, bo przepisy tak mówią, przedstawi pan prezes urzędu. Dobrze by było, żebyśmy mieli od państwa informacje, kiedy możemy się spodziewać raportu za rok 2020. Rozumiem, że to będzie po wakacjach, ale dobrze by było, gdyby pojawiła się gdzieś taka informacja.

Proszę bardzo, panie prezesie.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Tomasz Chróstny:

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Panie i panowie posłowie, zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów przygotowuje corocznie raport

o pomocy publicznej, udzielonej przedsiębiorcom, a także raport o pomocy de minimis. Przedmiotem posiedzenia dzisiejszej Komisji jest raport o pomocy publicznej za rok 2019. Ogólna wartość pomocy publicznej udzielonej w 2019 r. wyniosła 36,4 mld zł, a pomocy de minimis 5,8 mld zł, co stanowi łącznie 42,3 mld zł. W 2019 r. pomocy publicznej udzieliło prawie 400 podmiotów dla około 45 tys. przedsiębiorców, natomiast pomocy de minimis 3,6 tys. podmiotów 252 tys. przedsiębiorców. Zdecydowana większość beneficjentów pomocy de minimis należy właśnie do sektora małych i średnich przedsiębiorców.

Najwięcej pomocy publicznej w 2019 r. udzielono na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju. Była ona przeznaczona na projekty badawczo-rozwojowe i wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw. Była to kwota 3,7 mld zł, co stanowiło około 15% ogólnej wartości pomocy. W odniesieniu do pomocy de minimis najwięcej pomocy udzielono na podstawie ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia w instytucjach rynku pracy. Była to kwota 1,9 mld zł, co stanowiło około 32% pomocy de minimis udzielonej w całym 2019 r. Pomoc de minimis była udzielona najczęściej w formie dotacji i ulg podatkowych.

Należy zaznaczyć, iż ze względu na specyfikę sektora transportu wszelkie szczegółowe analizy udzielone pomocy publicznej są dokonywane z wyłączeniem pomocy w tym sektorze, zaś pomoc w transporcie jest analizowana oddzielnie. Jest to podejście analogiczne do tego, które stosuje Komicja Europejska.

Łączna wartość pomocy publicznej, udzielonej poza sektorem transportu wyniosła 24,4 mld zł. Najwięcej pomocy publicznej w 2019 r. udzielili: dyrektor Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, a była to kwota 3,7 mld zł głównie na projekty badawczo-rozwojowe, marszałkowie województw – kwota 3,2 mld zł jako regionalna pomoc inwestycyjna w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020, prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) – 3,1 mld zł, przede wszystkim na dofinansowanie do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych, a także organy podatkowe w kwocie 2,6 mld zł, przede wszystkim w formie ulg w podatku dochodowym w specjalnych strefach ekonomicznych.

Najczęściej stosowaną formą pomocy, podobnie jak w poprzednich latach, były dotacje, refundacje i rekompensaty. Ich wartość wyniosła 21 mld zł, co stanowiło 86% ogólnej wartości pomocy.

Pomoc publiczna ze względu na przeznaczenie dzieli się generalnie na: horyzontalną, regionalną i sektorową. W 2019 r. najwięcej udzielono pomocy horyzontalnej. W sumie była to kwota 14,1 mld zł, z czego 4,9 mld przeznaczono na ochronę środowiska, 4,8 mld zł na badania, rozwój i innowacje, 3,3 mld zł na zatrudnienie oraz 0,5 mld zł na infrastrukturę lokalną.

Pomocy regionalnej udzielono w wysokości 6,4 mld zł. Jest to 26% ogólnej wartości pomocy. Była ona niemal w całości przeznaczona na tworzenie nowych inwestycji. Natomiast pomoc sektorowa, to znaczy ta przeznaczona dla określonych sektorów i udzielana zgodnie ze szczególnymi regułami dla tych sektorów wyniosła 1,6 mld zł, czyli prawie 7% ogólnej wartości pomocy. Najwięcej takiej pomocy trafiło do sektora górnictwa węgla – ponad 700 mln zł oraz sektora bankowego – prawie 450 mln zł.

Jeśli chodzi o wielkość beneficjentów, należy zauważyć, że mniej więcej połowę wartości pomocy udzielonej w 2019 r. udzielono dużym przedsiębiorcom, a połowę przedsiębiorcom małym i średnim.

Analizując sektor działalności beneficjentów pomocy, można zauważyć, że najwięcej pomocy otrzymali przedsiębiorcy działający w sektorze wytwarzania i dystrybucji energii elektrycznej i paliw. Była to kwota 4,7 mld zł, z czego najwięcej w formie bezpłatnych uprawnień do emisji gazów cieplarnianych – kwota 2,6 mld zł. Pomoc taka jest przyznawana, by zapobiec zjawisku tzw. ucieczki emisji, to jest przenoszeniu działalności związanej ze znaczną emisją CO_2 do krajów, gdzie restrykcje w tym zakresie są mniejsze. Znaczną wartościowo pomoc otrzymają również przedsiębiorcy prowadzący działalność w sektorze telekomunikacji. Była to kwota prawie 2 mld zł. W sektorze badań naukowych i prac rozwojowych – 1,5 mld zł, a także działalności detektywistycznej i ochroniarskiej – 1,1 mld zł.

Jeśli chodzi o podmioty, to największymi beneficjentami pomocy publicznej w 2019 r. była Telewizja Polska, która otrzymała 1,5 mld zł pomocy w ramach rekompensaty za świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym.

Kolejni najwięksi beneficjenci to PGE Energia Cieplna SA, która otrzymała pomoc w wysokości 1 mld zł, PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna, która otrzymała 933 mln zł, a była to głównie pomoc w formie bezpłatnych uprawnień do emisji gazów cieplarnianych.

Na zakończenie kilka słów o pomocy w sektorze transportu, która, jak już wspomniałem, była w raporcie przedmiotem oddzielnej analizy. W 2019 r. udzielono w tym sektorze ponad 12 mld zł pomocy publicznej, co stanowiło 1/3 ogólnej wartości udzielonej pomocy. Pomoc ta została w większości przyznana spółkom działającym w sektorze transportu lądowego w formie rekompensaty za realizację usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym. Przewoźnicy kolejowi otrzymali pomoc o wartości 2,9 mld zł, a na pozostały transport lądowy, głównie pasażerski, przypadało 8,6 mld zł. Wysoka wartość wynikała m.in. z pomocy udzielanej w 2019 r. w ramach pomocy Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Ponadto ponad 0,5 mld zł udzielono beneficjentom wspomagającym transport, głównie były to porty morskie, a 164 mln zł głównie podmiotom działającym w zakresie transportu intermodalnego. Największymi beneficjentami pomocy publicznej w transporcie były przedsiębiorstwa komunikacji miejskiej w Katowicach, Gliwicach i Sosnowcu. Każdy z nich otrzymał pomoc w wysokości ponad 2 mld. Z kolei, jeśli chodzi o spółki kolejowe POLREGIO Sp. z o.o. i PKP Intercity SA, każda otrzymała pomoc w wysokości ok 1 mld zł.

Bardzo dziękuję państwu za uwagę.

Przewodniczący poseł Krzysztof Tchórzewski (PiS):

Dziękuję bardzo.

W tej chwili rozpoczniemy dyskusję na temat raportu, a więc proszę państwa posłów o zgłaszanie się do sekretariatu Komisji celem zabrania głosu. Kto jest na miejscu, podnosi rękę.

Proszę bardzo, panie pośle.

Poseł Adrian Zandberg (Lewica):

Dzień dobry. Pozwolę sobie na dwa zdania natury ogólnej dotyczące tego, jak te raporty co do zasady wyglądają i pewnej wątpliwości, którą mam w związku z tym.

Sprawa pierwsza to jest to, co ujmujemy jako pomoc publiczną na potrzeby tego raportu. Mam poważne wątpliwości, czy nieujmowanie w nim, ze względów unijnych, pomocy de minimis jest o tyle rozsądne, że ten raport powinien dawać nam obraz, jaka jest pełna skala pomocy publicznej dla podmiotów gospodarczych i w tym sensie wyjmowanie z tego de minimis jest trochę wątpliwe.

Druga sprawa dotyczy podmiotów prywatnych autostradowych, które są wyłączone z tych danych. I moje pytanie brzmi, o jakiej skali środków tutaj mówimy. Dlaczego o tym mówię? Bo jeśli zsumujemy tę pomoc ujętą w raporcie, zsumujemy pomoc de minimis, zsumujemy przelewy, które idą dla spółek autostradowych, to powstaje pytanie, czy przypadkiem nie jest tak, że Rzeczpospolita Polska w formie pomocy publicznej wypłaca podmiotom gospodarczym więcej niż zbiera w ciągu roku z podatku CIT. To jest ogólne pytanie dotyczące relacji pomiędzy systemem podatkowym a pomocą publiczną, które dobrze by było, żeby nurtowało czasem tę izbę. To jest jedna sprawa.

Druga sprawa, jeżeli chodzi o filozofię tego raportu… Z oczywistych przyczyn urząd uchyla się od oceny zasadności pomocy publicznej i dokonuje po prostu agregacji danych. Natomiast myślę sobie, że powinna gdzieś w parlamencie znaleźć się przestrzeń, w której rozmawiamy o zasadności tych rodzajów wsparcia. Mówię tutaj o wsparciu horyzontalnym i wsparciu wektorowym. Przestrzeń, w której rozmawiamy o tym, jaka jest sensowność tak dużych nakładów na górnictwo węgla kamiennego. Przestrzeń, w której zastanawiamy się nad tym, na ile pożyczki na innowacyjność faktycznie wspierają tę innowacyjność, a na ile bywają marnowaniem pieniędzy. Myślę, że to powinna być nasza odpowiedzialność jako posłanek i posłów w Komisji, żeby taką przestrzeń znaleźć. I jakkolwiek rozumiem uchylenie się urzędu przed oceną zasadności wydawania tych

środków, to myślę sobie, że od takiej dyskusji uciekać nie powinniśmy. To tylko te dwie uwagi ogólne dotyczące charakteru tego raportu, który z natury rzeczy, będąc zbiorem danych bardziej niż próbą oceny sensowności alokacji tych środków, nie pozostawia wiele przestrzeni, by o nim dyskutować. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Krzysztof Tchórzewski (PiS):

Dziękuję. Na jedną część pytania, które pan poseł zadał, mogę udzielić odpowiedzi. Otóż chcę powiedzieć, że górnictwo nie otrzymuje pomocy publicznej bezpośrednio na działalność. Natomiast ta pomoc publiczna jest przeznaczona na restrukturyzację terenów pogórniczych i tym się zajmuje Spółka Restrukturyzacji Kopalń SA, do której należy również sprzedaż majątku pogórniczego. Przejmuje niedziałające już kopalnie od spółek górniczych, a następnie je restrukturyzuje. Było to możliwe tylko do końca roku 2018. Od 2018 r. Spółka Restrukturyzacji Kopalń restrukturyzuje kopalnie przejęte do 2018 r., zaś już od 2018 r. nowych nie przyjmuje. Restrukturyzacja terenów pogórniczych po kopalniach, które pozostały w spółkach, jest obowiązkiem spółek. Właśnie ta zmiana w filozofii Unii Europejskiej powoduje, że zrestrukturyzowanie terenów pogórniczych jest tak drogie. Górnictwo w tej chwili – i z powodu praw do emisji, jak i z powodu przejmowania terenów pogórniczych po kopalniach przez spółki – staje się tym, czym się staje. Dziękuję bardzo.

Proszę bardzo, panie prezesie.

Prezes UOKiK Tomasz Chróstny:

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. Szanowny panie pośle, szanowna Wysoka Komisjo. Jeżeli chodzi o kształt raportu o pomocy de minimis oraz raportu o pomocy publicznej, to pamiętajmy, że ma on charakter raportu cyklicznego. Niezbędne jest również zachowanie pewnej porównywalności, stąd między innymi takie zasady sporządzenia raportu. One zostały tak skonstruowane, aby ta porównywalność była zachowana pomiędzy okresami. To też jest określona wiedza, którą dysponuje czytelnik, uważny czytelnik. Może sobie wtedy porównać, w jaki sposób środki, w ramach środków pomocowych, zostały alokowane w gospodarce, nie tylko w ujęciu podmiotowym, ale także przedmiotowym i strukturalnym. Są to ważne elementy z punktu widzenia ciągłości mechanizmu pomocowego, ale też wyrabiania sobie opinii odnośnie do tego, w jaki sposób te środki są lokowane w całości gospodarki.

Tutaj chciałem tylko zwrócić uwagę na to, że mamy osobny raport dotyczący pomocy de minimis, właśnie ze względu na charakter i specyfikę tej pomocy. Stąd dla opinii społecznej i dla Wysokiej Komisji zarówno całościowy raport o pomocy publicznej, jak i ten specyficzny, o pomocy de minimis, są dostępne i można je analizować i czytać w ramach jednego źródła wiedzy, porównywać te dane, które są tam dostępne.

Co do kwestii zasadności pomocy publicznej, to pamiętajmy, że mówimy o dozwolonej pomocy publicznej, a zatem, mówimy o tych mechanizmach pomocowych, które w myśl regulacji europejskich i krajowych mogą zostać udzielone po spełnieniu warunków, mających doprowadzić do tego, iż konkurencja na rynku nie ulega zniekształceniu. Zatem mówimy tutaj m.in. o kryteriach związanych z selektywnością i z mechanizmem, który ma doprowadzić do tego, że nie będzie zakłóceń w konkurencji pomiędzy podmiotami właśnie wskutek mechanizmu pomocowego. I trzeba o tym zawsze pamiętać, że rolą UOKiK-u jest zapewnienie zgodności, takiego *compliance* w zakresie mechanizmu rynkowego i zapewnienie, aby mechanizm pomocy publicznej był z jednej strony mechanizmem zgodnym, a w związku z tym stanowił dopuszczalną pomoc publiczną. Z drugiej strony jest to między innymi właśnie ten element gospodarczy, ekonomiczny, a zatem nasza działalność skupia się, aby poprzez mechanizm pomocy publicznej nie dochodziło do zniekształcenia konkurencji na rynku. Natomiast nie jesteśmy dysponentem tych środków i każdorazowo w przypadku przyznawania tego typu środków właściwa jest instytucja udzielająca tej pomocy zgodnie z przepisami i procedurami.

Oczywiście tutaj Wysoki Sejm ma możliwości co do tego, aby o te kwestie pytać i dyskutować o nich. Natomiast rzeczywiście, rolą UOKiK-u jest zapewnić zgodność z przepisami. Dba on o to, żeby ta pomoc publiczna nie zniekształcała konkurencji, by każdy przedsiębiorca mógł działać w oparciu o mechanizm wolnej i uczciwej konkurencji.

Co do kwestii związanej ze spółkami autostradowymi, chciałbym zauważyć, iż w zakresie wielkości pomocy publicznej mamy rzeczywiście tę pomoc udzieloną w sektorze transportu. Jedynym przedsiębiorstwem, które nie zostało uwzględnione w zakresie pomocy publicznej czy wartości udzielanej pomocy jest Gdańsk Transport Company SA. To strona 14 raportu – zachęcam do zapoznania się. I tutaj również wynika to z tego, że w decyzji Komisji Europejskiej z dnia 13 maja 2013 r. w sprawie pomocy oraz z dnia 2 grudnia 2009 r. w sprawie środków pomocowych nie zostało wskazane, jaka część wynagrodzenia za tego typu usługę stanowi pomoc publiczną, a jaka stanowi należne wynagrodzenie komercyjne podmiotu, który świadczy tego typu usługę. Natomiast pozostałe elementy zostały włączone w ramach pomocy sektorowej dla transportu w Polsce i są ujęte w ramach danych ujętych w raporcie. Dziękuję bardzo.

Poseł Adrian Zandberg (Lewica):

Chciałem się upewnić… Pan powiedział o Gdańsk Transport Company. A jeżeli chodzi o Autostradę Wielkopolską SA?

Prezes UOKiK Tomasz Chróstny:

Poproszę pana dyrektora Pełkę o udzielenie odpowiedzi, ponieważ tam mamy procedurę zwrotu, która jest w trakcie. Tak że za chwilę szczegółowe informacje przekaże dyrektor Departamentu Monitorowania Pomocy Publicznej Piotr Pełka.

Dyrektor Departamentu Monitorowania Pomocy Publicznej UOKiK Piotr Pełka:

Dziękuję. Panie pośle, jesteśmy w trakcie procedury zwrotu, więc ten proces się cały czas toczy. Została dokładnie określona kwota, tj. 1,4 mld zł. Oczywiście spółka się odwoływała do sądu, procedura trwa, więc prawdopodobnie trzeba liczyć, że to potrwa 3–4 lata, podobnie jak to było w przypadku podatku handlowego. Ta procedura też trwała około 4 lat, kiedy te pieniądze… rozstrzygnie się, co z tymi pieniędzmi, czy one trafią do budżetu, czy spółka udowodni, że miała częściowo rację albo całkowicie rację.

Poseł Adrian Zandberg (Lewica):

Rozumiem, dziękuję.

Przewodniczący poseł Krzysztof Tchórzewski (PiS):

Dziękuję bardzo.

Czy z posłów obecnych na sali ktoś chciałby jeszcze zabrać głos? Nie słyszę. Czy ktoś jeszcze zgłaszał chęć zabrania głosu? W takim razie zamykam dyskusję.

Przypominam, że nasze dzisiejsze prace muszą się zakończyć konkluzją o przyjęciu bądź odrzuceniu rozpatrywanego dokumentu. W związku z tym zgłaszam formalny wniosek o przyjęcie dokumentu z druku nr 975 przez Komisję Gospodarki i Rozwoju.

Czy jest sprzeciw w stosunku do wniosku, który zgłosiłem? Czy spośród państwa posłów łączących się zdalnie są jakiekolwiek zgłoszenia? Nie ma zgłoszeń. Nie słyszę sprzeciwu, więc uznaję, że Komisja rekomenduje Sejmowi RP przyjęcie dokumentu z druku nr 975.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Tomasz Chróstny:

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący i dziękuję Wysokiej Komisji.

Przewodniczący poseł Krzysztof Tchórzewski (PiS):

Należy wybrać posła sprawozdawcę. Nie ma zgłoszeń, więc proponuję siebie. Taka jest tradycja. Jak posłowie nie chcą, to przewodniczący musi. Czy jest sprzeciw, żeby posłem sprawozdawcą został poseł Tchórzewski? Nie ma sprzeciwu. Dziękuję bardzo.

Uznaję więc, że funkcję sprawozdawcy Komisja powierzyła posłowi Krzysztofowi Tchórzewskiemu.

Na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia Komisji. Protokół dzisiejszego posiedzenia Komisji zostanie wyłożony do przejrzenia w Sekretariacie Komisji w Kancelarii Sejmu.

Zamykam posiedzenie Komisji.